

УДК 821.161.3 Л. Дранько-Майсюк

**ПАЭТЫЧНЫ ГЕРБАРЫЙ Л. ДРАНЬКО-МАЙСЮКА (НА МАТЭРЫЯЛЕ НІЗКІ
“ВЕРШЫ ДЛЯ А”)**

**L. DRANKO-MAISYUK'S POETIC HERBARIUM (ON THE CYCLE OF POEMS “POEMS
FOR A”)**

Т. В. Гапановіч
T. V. Hapanovich
БДПУ (Мінск)

Навук. кіраўн. – Н. В. Заяц, канд. філалаг. навук, дац.

У артыкуле на матэрыяле нізкі Л. Дранько-Майсюка “Вершы для “А” даследуюцца мастацкія вобразы, звязаныя з раслінамі. Вызначаецца іх сімволіка і ідэйна-сэнсавая нагрузка.

Л. Дранько-Майсюк; сімвал; мастацкі вобраз; кветкі; каханне.

The article outlines artistic images related to plants in L. Dranko-Maisyuk's cycle of poems "Poems for A". Their symbolism and signification are determined.

L. Dranko-Maisyuk; symbol; artistic image; flowers; love.

Паэты не падобныя адзін да аднаго. У кожнага – свой стыль, свае тэмы, свае вобразы. У такой шматстайнасці паэтычных стыляў вельмі ярка праявіў уласную індывідуальнасць Леанід Дранько-Майсюк. Гэта аўтар, які па-майстэрску замацоўвае ў сваёй творчасці эстэтычныя ідэалы, матывы прагажосці і кахання, паэтызуе агульначалавечыя каштоўнасці. У многім ён наследуе традыцыі багдановічаўскай паэзіі з яе арыентацыяй на заходнееўрапейскую культуру. Неаднаразова наш сучаснік звяртаецца да Верлена, лічыць яго сваім настаўнікам. Відаць, паэтычнае наватарства слыннага французскага паэта, яго следаванне прынцыпам імпрэсіянізму і сімвалізму аказалася вельмі блізім пошукам беларускага аўтара, лірыка якога таксама перадае тонкія адценні ўражанняў, насычана вобразамі-сімваламі.

У творах Л. Дранько-Майсюка можна адкрыць для сябе свет самых разнастайных і незвычайных мастацкіх вобразаў. Аднымі і, магчыма, самымі значнымі з іх з'яўляюцца вобразы раслін, у прыватнасці, кветак. Так, нізка “Вершы для “А” ўяўляе сабой адмысловы лірычны гербарый, дзе сабраны розныя кветкі. Можна дакладна сцвярджаць, што ў творах інтымнай лірыкі Л. Дранько-Майсюка нязменна выяўляецца мастацкі ідэал кахання і прыгажосці. Пры дапамозе вобразаў раслін паэт якраз і стварае карціну прыгажосці, увасабляе нюансы і праявы вялікага пачуцця – кахання.

Астры. Вобраз астраў узнікае ў многіх творах Л. Дранько-Майсюка. Упершыню ён з'яўляецца ў вершы “У вашым голасе квітнеюць астры...”. Гэта першы твор з нізкі і першая старонка вельмі багатага паэтычнага гербарыя. Увасобіўшы голас каханай у вобразе астраў, аўтар паказаў прыгажосць і вытанчанасць, якіх дагэтуль ён не чуў і не сустракаў: “У Вашым голасе квітнеюць **астры**, [тут і далей вылучана намі. – Т. Г.] / Якіх не бачыў я раней. / Мне зразумела ўсё і ўсё не ясна... / У Вашым голасе квітнеюць **астры**, / І кожнай кветцы Бог сказаў: квітней...” [1, с. 82]. Л. Дранько-Майсюк сцвярджае думку пра асаблівае значэнне сказанага каханай, пра адметны і пазнавальны сярод іншых “водар” яе голасу. У гэтым жа вершы астры супастаўляюцца з асакой, што падкрэслівае выключнасць і яркасць дарагога голасу на фоне іншых, бясколерных, як асака: “Калі гучаць арфічна **Вашы астры** / Па-над пустой канцэртнай асакой” [1, с. 82].

Астры выкарыстоўваюцца аўтарам не толькі як сімвал прыгажосці і ўнікальнасці. У вершы “Пакуль з рукі спяшаўся на руку...” гэтыя кветкі ўспрымаюцца як сімвал успамінаў. Астры згадваюцца ў размове двух ужо сталых людзей, якія не

бачыліся доўгі час: *“Пра астры гаварыла, што яны, / Паводле гараскопнай гліны, / Вакол маёй узыдуць сівізны, / Кастрычнік цягнучы ў сцябліны”* [1, с. 92].

Васількі. Вобраз васілька з’яўляецца вельмі значным для беларускай літаратуры. Не дзіўна, што і Л. Дранько-Майсюк не пакідае без увагі палявую кветку. У творы *“Рука вышэй за музыку і вершы...”* васілёк традыцыйна паўстае сімвалам нечага роднага, дарагога: *“У валасах туманых і лімонных / Успыхне родны васілёк”* [1, с. 84]. Кветка вылучаецца на фоне іншых вобразаў, у тым ліку і раслінных, што фігуруюць у творы і ўяўляюць сабой своеасаблівыя адсылкі да замежных краін: *“Сапфірынка ў акіянічным жыце / Да спевака вяртае нас, / І шэпт аліўкавы: вось так жывіце, – / З часоў папірусных не згас”* [1, с. 84]. Аліўкі адсылаюць чытача да Грэцыі, а папірус – да Старажытнага Егіпта. У вершы рэалізуецца такая вызначальная рыса лірыкі Л. Дранько-Майсюка, як насычанасць экзатычнымі вобразамі.

Масліны. Яшчэ адзін экзатычны вобраз-сімвал – масліны – паўстае ў вершы *“Над нашым пацалункам першым...”*. Тут расліна сімвалізуе вочы каханай: *“Дым не здагадваўся, што горкі, – / І галаву тваю абвіў, / І дзве маслінавыя зоркі / Па-над каўнерыкам лавіў”* [1, с. 90]. Магчыма, аўтар праводзіць такія паралелі з-за колеру або формы. Праз вобраз маслін з калючымі сцяблінамі Л. Дранько-Майсюк перадае нейкую трывогу, збянтэжанасць, якую ўгледзеў у вачах каханай: *“І ўбачыў я, што на масліны / Праз дым і золата слязы / Ляглі калючыя сцябліны, / Завязаныя на вузлы...”* [1, с. 90].

Хрызантэмы. Адным з найбольш ужывальных кветкавых вобразаў у нізцы з’яўляецца хрызантэма. У вершы *“Я ведаю цябе ад хрызантэм...”* яна сімвалізуе далікатнасць і шчырасць, якія існуюць паміж лірычным героем і каханай жанчынай: *“Я ведаю цябе ад хрызантэм / І да радзімкі, самай патаемнай, – / Ад чыстых ненапісаных паэм / І да заўсёднай музыкі багемнай”* [1, с. 135]. Яшчэ адно прачытанне вобраза ў творы – гэта вытанчанасць і безабароннасць каханай: *“Як хрызантэма, мокне галава... / Халодны дзень у кожную хвіліну / Цалуе і не кіне цалаваць / Твае пялёсткі, лісце і сцябліну”* [1, с. 135].

Лілеі. Кветка лілеі таксама з’яўляецца дастаткова ўжывальным вобразам у нізцы *“Вершы для А”*. Напрыклад, у вершы *“Над Прыпяццю і над Гарынню...”* лілея сімвалізуе такія абстрактныя паняцці, як вытанчанасць, ласкавасць: *“І пра адну жанчыну думаў, / Яе лілейны цень на сэрца лёг, / Да тонкіх чаратовых струнаў / Ляцеў генісарэцкі матылёк”* [1, с. 83].

Вельмі часта гэты вобраз ўзнікае ў творы ў своеасаблівых “кампазіцыях” з іншымі кветкамі. Так, у вершы *“Вядома ж, не... Мне ўсё гэта здалася...”* лілея паўстаюць побач з незабудкамі, астрамі, шольсіяй: *“З гарода бацькі, з матчынай гаруткі, / Абтрэсваючы каранёў цяжар, / За мной бягуць лілеі, незабудкі / І шольсіі лімонавы пажар”* [1, с. 86]. Паэт перадае асаблівасць і адметнасць кожнай кветкі, гаворыць аб тым, што яны ніяк не збяруцца ў адзін агульны букет, увасабляючы такім чынам ідэю пра індывідуальнасць кожнага чалавека.

Рамонкі. Рамонак заўсёды лічыўся сімвалам закаханасці і разам з тым няпэўнасці: менавіта на рамонку традыцыйна варожаць, кахае цябе чалавек ці не. Л. Дранько-Майсюк выкарыстаў гэты вобраз у вершы *“Твае гранатавыя каралі...”* як мастацкую дэталю, што надае каханай загадкавасці, вытанчанасці: *“Твае эмалевыя рамонкі, / Балетны ўскідваючы падол, / З вазы олынтыйскай, як з палонкі, / На ледзяны выскоквалі стол...”* [1, с. 97].

Ружы. Вобраз ружы таксама знаходзіць сваё месца ў паэтычным гербарыі і з’яўляецца ў нізцы дастаткова часта. Звычайна ружа сімвалізуе бясконцае каханне, але Л. Дранько-Майсюк па-майстэрску абыгрывае значэнне гэтага сімвала. У вершы

“У майстэрні, дзе ружам не цесна...” ружа спачатку ўжываецца ў традыцыйным значэнні і сімвалізуе каханне ў жыцці – у багемнай майстэрні паэта: “У майстэрні, дзе **ружам** не цесна, / Алкагольным суцішаны дном, / Я пішу на паперы нябеснай, / На паперы, што пахне віном” [1, с. 109]. Здаецца, аўтар паказвае, што каханне ніяк не перашкаджае творчасці. Але ў апошнім слупку ружы паўстаюць у якасці своеасаблівых замкоў: “Я майстэрню сваю аплятаю, / Замыкаю на **ружы-замкі** / І з каленяў тваіх выпіваю / Фіялетаваыя **васількі**” [1, с. 110] – адчуваецца, што каханне ў нейкі момант стала перашкодай для мастака. У фінале твора побач з вобразам ружы ўзнікае вобраз васілька. Магчыма, у вобразах гэтых кветак аўтар увасабляе каханне і закаханасць, пра якія разважаў крыху раней: “Дзе каханне, а дзе закаханасць...”.

У вершы “Патухла свечка летняя. Даволі...” ружа (у спалучэнні са словам “егіпецкая”) паўстае як экзатычны вобраз-сімвал: “Узрошчаная на глухім пяску, / Егіпецкая **ружа** пальцы коле / І пакідае кроў на языку” [1, с. 113]. У творы ружа з’яўляецца не адзіным раслінным вобразам. Побач з ёй у вершы згадваюцца астры, выкарыстаныя для апісання голасу любай жанчыны, каноплі, якія ў гэтым кантэксце сімвалізуюць своеасаблівыя кайданы, што перашкаджаюць звычайнаму жыццю: “Каханая, ты на струне пагрознай / Губляеш голас, **астрамі** жывы; / Ты патрабуеш гутаркі сур’ёзнай / І хутка будзеш зваць мяне на «вы». / А мне ж усё сур’ёзнае – пакута, / Тугая **канапляная** пятля” [1, с. 113].

Як бачым, у паэзіі Л. Дранько-Майсюка надзвычай шырока прадстаўлены мастацкія вобразы, звязаныя з раслінным светам. Аўтар увасабляе эмоцыі ў вобразах кветак і такім чынам нібы збірае своеасаблівы паэтычны гербарый, які і праз гады будзе апавядаць яму (а разам з ім і чытачу) пра загадкавую А., пра некалі перажытае і адчутае. Вобразы кветак сімвалізуюць розныя адценні любоўнага пачуцця, выступаюць прыватнымі праявамі прыгажосці, што паўстае ў творчасці нашага сучасніка ідэалам, да якога варта імкнуцца.

Літаратура

1. Дранько-Майсюк, Л. Вершы. Каханне. Проза : выбранае / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск : Харвест, 2003. – 304 с.